

korona. A k. m. Természettudományi Társulat és Országos Erdészeti Egyesület tagjai 10 koronáért, s ha a M. Ornith. Központnak megfigyelési tudósításokat küldenek, csak 6 koronáért kapják; a külföld számára 25 frank. Az előfizetési pénzek a „*Magyar Ornithologiai Központ*, Budapest, Nemzeti Múzeum“ czim alatt küldendők be. Félévi előfizetést nem fogadnak el. Az intézet rendes megfigyelői a folyóiratot ingyen kapják.)

A legutóbb megjelent m. é. 4. füzet két mutatóványt tartalmaz Chernel fenn ismertetett művéből. Ezenkívül Medreczky István „Az éneklő madarak színváltozása a szabad természetben és a fogságban“ czimen ír. Az utolsó cikkben a M. O. K. az ornithologusoknak 1899. évi szeptember hó 25—29-én Sarajevóban tartott gyűléséről ad tudósítást.

Erdőn mezőn. Természeti és vadászati képek. Irta Bársony István. Második kiadás. Ára 5 korona. Az Athenaeum Bársony Istvánnak e nagy diszmunkáját ezzel a második kiadással az elsőnél kisebb és olcsóbb alakban bocsájta a közönség rendelkezésére. E mű szép leírásai a természetet a maga üde közvetlenségében magunk elé varázsoló képei az első kiadásból sokkal ismeretesebbek, semhogy ez az új kiadás bővebb ajánlásra szorulna.

Vadászati tárcza.

Tapasztalatok a borz életmódjáról.

Irta : *Ajtay Jenő.*

1891. július 24-én Selmeczbányáról a szünidőre Hunyadmegye egyik kis falujába hazatérve, éppen egy fegyverárjegyzéket tanulmányoztam, a mikor a tornáczról egy oláh parasztot pillantottam meg, a ki már a kapuban levette kalapját és úgy közeledett felém. Felismertem benne Juont, a faluban sokat dicsért parasztvadászt, sejtettem is azonnal, hogy ennek a közelgő augusztus 15-ike furja az oldalát.

— Dumnezeu se áldujászke pe domnisoru ku szenetáté, — Isten áldja meg az urfit egészséggel, szólt az éles tekintetű paraszt

és megállott előttem komoly és gondolkodó arczkifejezéssel, mint a ki valami nagy dologban töri a fejét, de nem talál szót kívánságának kifejezésére.

— Isten hozott Juon, van-e sok nyul a határban? Nekem kellett a beszélgetést ezzel a kérdéssel a sejtett mederbe terelni.

— Bizony van uram, a mióta csak pásszussal szabad vadászni és a mióta az árendát is úgy felverték a licitáción, hogy szegényember nem győzi fizetni. Tudom, hogy az urfi nagyon szeret vadászni és szüksége van egy emberre, a ki jól ismeri a vad járását; azért jöttem megkérni, szíveskedjék fölfogadni engem vadászeselédnek, így olcsóbban jutok én is a vadászathoz, meg aztán az urfinak is jó szolgálatot fogok tenni.

Felfogadtam a ficzkót, a ki ezentul hű kísérem volt vadász-kirándulásaimon.

Én akkorában főképen a borz életmódja iránt érdeklődtem, a mely vad Hunyadmegye dombvidéki erdeiben sűrűn előfordul. Különösen a párzási idejét szerettem volna megállapítani, a melyre nézve zoológusok és vadászok még mindig eltérő nézeteket vallanak.

A tapasztalt Juon sem tudott kielégítő felvilágosítást adni. Először októberre tette a párzási időt, a mikor a borz a kukoriczán jól meghizott, de aztán beismerte, hogy csakis aratás idején látta a borzot párosával.

Igy hát saját tapasztalatok után törekedtem, hogy némi adattal járulhassak a borz életmódjának ismertetéséhez.

1891. július 28-án éjjel 2-órákor kimentünk a „Vezniny“ (Borz-tanyák) nevű, nyirbokrokkal gyéren benőtt, déli fekvésű hegyoldalba és állást foglaltunk egy-egy borzodu bejárata fölött, oly helyen, a honnan az egész hegyoldalt és az alatta elterülő rétet, a kukoriczás földek széleig, szemügyre vehettük. Jól elrejtőzve egy-egy mellmagasságban lenyirbált nyirfa bokor mögé, vártuk az éjjeli legelőjükről hazatérő vicetalpasokat. Három óra előtt valamivel, mikor még alig kezdett világosodni, de az alatt elterülő lekaszált réten már minden kis göröngy kivehető volt, megjelent az első borz, egy jól kifejlett példány. Gyors ügetéssel, de folyton a földön szaglászva közeledett az általam figyelt bejárathoz, innen azonban a nélkül, hogy engem észrevett volna, visszatért a borzcsapáson lefelé tartva; ugylátszik kiszimatolta, hogy párja még nem tért vissza az éjjeli legelőről. Csak azt

lehetett a (borz szokása ellenére) sürgős keresgélésből, ide s tova szaladgálásból következtetni, hogy ez a párját kereső him. S tényleg alig ért a hegy lábához, megpillantotta a kukoriczásból kibuvó, valamivel kisebb testalkatu és horpadtabb oldalú nőtényt, ügyetlen, vágatás szerű mozdulattal hozzásietett, egymást megszaglászták és azzal a gyepen disznó módjára turkálni kezdettek. A him azonban, úgy látszik, már elérkezettnek találta az időt a hazatérésre, mert többször előreindult a csapáson fölfelé; de látva az elmaradó nőtényt, ahhoz mindig visszatért és így udvariasan föl kísérté az odu bejáratához, mely előtt lusta kopó módjára a földre terültek és kinyújtzkodva heverészttek, majd lábszáraikat nyalogatták, bundájokat rázogatták s egy negyedórai ilyen toilettirozás után mindketten bevonultak az oduba.

Az napi észleletem ezzel véget ért, szépcsendeszen elhagytam leshelyemet és jelt adtam Juonnak az előjövételre.

— Nohát mit láttál Juon?

— Urfi! én mindent láttam; de azt is tudom már, hogy az urfi valami szép kisasszonyt hamarabb megpillantott volna, mint a borzokat.

— Hogyan?

— Hát nem látta az urfi a borzokat az orra előtt? hiszen majd kitúrták a földet a lába alól.

— Már hogyne láttam volna?

— Hát miért nem lőtt?

— Csak azért, mert szeretem őket nézni.

— No ez már nagy bolondság, — elengedni a kezéből a két bőr árát (1 frt 60 kr.) és mintegy 4 kiló kocsikenőcsöt, a mi a hájukból telt volna ki.

— Soh'se bánd Juon azt a két borzot, megkapjuk mi azoknak a bőrét kamatostul majd egy pár hét múlva, ha jobban kihiznak.

Ilyes beszélgetések között menve haza felé, nap följötte után a szőlők alatt 2 süldő nyulat láttunk játszadozni. Juont galléron kellett fognom, hogy a tilalmi idő daczára oda ne gyujtson nekik.

Másnap reggel ugyanazon borztanyát vettem megfigyelés alá, kisebb szerencsével, a mennyiben egy juhászkutya a hazatérő borzok útját megzavarta. A kutya elől a nőtény az oduba menekült, a him visszaszaladt a kukoriczásba, a hová őt a kuvasz kopószerű

hajtással követte. Ugylátszik a borz a kukoriczás melletti vizmosásba rejtőzött, mert a kuvasz nemsokára nyomátvesztette és mire én a borz segítségére siettem, már fölhagyott az üldözéssel, saját bőrét igyekezve megmenteni puskám elől.

Ezen esetet is jól ki akarva használni, vizsatértem a borz-odu bejáratához és az előtte levő homokon megnéztem a nyomokat, melyek közül a legfrissebbek — a hazamenekült nőtény nyomai — jól kivethetők voltak, ezeket egy nyirfaággal elsöpörtem és a homok elégyengetését egy darabig a borzesapáson is folytatva, távoztam.

Ugyanaz nap este naplementekor a bejárat előtt megnéztem a homokot. Ujabb nyom nem volt látható. A homály beálltával legnagyobb meglepetésemre nem a nőtény jött ki az oduból, hanem a künnmaradt him tért haza nappali rejtekhelyéről és a lehető legnagyobb vigyázattal, jobbra és balra tekintve tevő meg az utat a kukoriczás szélétől a bejáratig. A megfigyelést ezek után csak 2 nap múlva folytattam, mert a beállott éjjeli zápor leverve a homokot az odu előtt, lehetségessé tette lesés nélkül is a megfigyelést.

A második napon a bejárat előtt nyomok nem voltak láthatók, csupán a harmadik napon taiáltam mindkét borznak el- és visszavezető nyomait, jelölül annak, hogy a kuvasztól szenvedett ijedtség következtében a közben eltelt 2 napot és 2 éjjelt végig koplalták.

Egy mezőcsősz elbeszélése szerint, mikor ő az aratás befejeztével, tehát július 20—25-ike táján, a neki határőrzési díj fejében kijáró gabonakévéket szedegette össze a határból, egy borzcsaládot látott, mely 2 öregből és 3 fiatalból állott. Elbeszélése szerint a fiatalok már jól ki voltak fejlődve, az öregek nagyon mostohán is bántak már velők, a mennyiben hol az egyik, hol a másik részesítette őket egy-egy oldalbaütésben úgy, hogy labda módjára gurultak a földön. A fiatalok erre odább állottak, de az öregek mindig együtt maradtak. A fiatalok elűzése és az öregek együtttartása ez eselben is a párzási időszakra enged következtetni.

1895. év július 29-én Krassó-Szörénymegye Poganyest község határában magam láttam egy borznőtényt 2 him kíséretében. Mintegy 300 lépésnyire sikerült őket minden mozdulatukban figyelemmel kísérem. A két him többször összetűzött; viaskodásuk olyan

mint a disznóké, a mennyiben az orrukkal ütögetik egymást oldalba és a nyakát harapja egyik a másiknak, de ebben úgy kifáradnak, hogy pfuffogásuk messzehallható, közbe-közbe a földre hasálnak s aztán újra nekimennek egymásnak.

Ez utóbbi észleletem, minthogy az időszak teljesen egyezik az előbbiekével, már bizonyossá tett a felől, hogy *a borz párosodási ideje július második felébe és augusztus elejére esik.*

(Vége következik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

A kopár és vizmosásos területeken teljesített erdősitések állami segélyezése. A földmivelésügyi miniszter ur, mint az előbbi években, úgy az idén is ama szegényebb sorsu birtokosokat, kik a közgazdasági érdekből befásítandó kopár- és vizmosásos területeken az 1899. év folyamán önként, tehát az erdősitésnek az 1879. évi XXXI. t.-cz. 165 szakasza alapján való elrendelése előtt és sikerrel erdősitettek, állami pénzsegélyben részesítette s illetve a teljesített erdősitések közgazdasági értékéhez és fontosságához, valamint a tényleg felmerült költségek nagyságához képest 701 birtokos között 4278.59 kat. hold kiterjedésü kopár és vizmosásos területnek beerdősítése után 54.534 korona pénzsegélyt osztott ki.

Egybevetve ezeket az adatokat az előző évek illető adataival, melyek szerint az 1896-ik évben 137, az 1897-ik évben 382, az 1898-ik évben pedig 622 birtokos vállalkozott hasonló erdősitések teljesítésére, kitűnik, hogy a kopár és vizmosásos területek beerdősítése évről-évre örrendetes lendületet nyer, és hogy a szegényebb sorsu birtokosoknak állami pénzsegélyben való részesítése a kopár és vizmosásos területek beerdősítését hathatósan előmozdítja.